

Drammens Sportsfiskere Vannmiljøutvalget

Drammen kommune

kommunepost@drammen.kommune.no

Drammen, 15. desember 2025

«Merknad til planforslag for detaljregulering for regionalt renseanlegg Nordbykollen – Solumstrand»

Det er svært positivt at det bygges et nytt renseanlegg med nye og bedre rensekraft for Drammensområdet. Vi er opptatt av at fisk og alt liv i Drammensfjorden, elva og sidevassdragene skal ha best mulige leveforhold og at det skal være trygt å spise fisken. Bedre renseanlegg og systemer rundt dette vil kunne bidra i riktig retning, og vi vil her komme med våre innspill som vi mener er av betydning.

Økosystembasert forvaltning

Det er ikke tilstrekkelig at bare renseteknologien utvikles. Den gamle naturkunnskapen må hele tiden gjennomgås kritisk slik at utdatert kunnskap om naturforhold blir korrigert og erstattet av ny og bedre kunnskap om økosystemene. «Vannforskriften legger til grunn en økosystem- og vannforekomstbasert forvaltning, der kunnskap om hele vassdraget inkludert fjordsystemet skal ligge til grunn for planlegging og nye utslippsløsninger.» Slik kunnskap må bli forstått av alle aktører som basis for renseteknologien, for at forvaltningen kan oppjusteres og bli kvalitetssikret som økosystembasert. Verdt å merke seg er at Drammensvassdraget foreløpig ikke er endelig karakterisert av miljømyndighetene. Inntil det skjer vil vi også forholde oss til lokal erfaringsbasert kunnskap, bl.a. om strømforhold, lagdelte faunaer og flo/fjære-virkninger som påvirker fjorden og alle bekker/elver opp til Hellefoss.

Historie

Helt tilbake til vikingetid var det nasjonalt anerkjent geografisk kunnskap at indre Drammensfjord var å regne som den lavest beliggende av vassdragets innsjøer. Navn som Drofn og Dram har i perioder dekket både elv og fjord opp til Tyrifjorden, og inkludert alle steder og bosettinger langs vassdragets strender, fra Svelviksund til Vikersund.

Det historiske drivgarnsfisket etter laks i indre Drammensfjord var basert på erfaringer fra de spesielle strømforholdene i ferskvannsfjorden.

Strømmene i indre Drammensfjord

Vi har i de senere år pekt på renseanleggenes betydning for nærmiljøet. Eksempelvis at utslippsvannet fra renseanleggene, etter alt å dømme vil stige opp (fordi det er oppvarmet ferskvann) til det øvre vannlaget – ferskvannslaget, og deretter følger strømmen.

Hovedstrømmen fra Tangenrenna i Drammenselva går mot Lahellholmen der den deles i to. Der vil deler av strømmen bøyes av nordvestover, hvor en stor del av vannmengdene blir ført forbi strendene på Engersand, Gullaugtangen, Linnesstranda, Gilhusodden, Lierstranda Fjordby og tilbake til Tangenrenna.

Slik vil strømmen gjenta seg som en bakevje-strøm med stadig tilførsel av nye vannmasser med tilhørende avfallsstoffer. Alle stoffer som følger denne strømmen, vil bli avsatt langs strandsonen i hele indre fjord og langs Drammenselva opp til Øvre Eiker. Den sterke lokale virkningen av saltvannskilen i tidevannsstrømmene må ikke undervurderes.

Strømmene i fjorden, miljøgifter og forgiftning av fisk

Et eksempel er forgiftningen av sjøørreten i indre Drammensfjord som skyldes spredningen av Tributyltinn – TBT fra skipsmaling (totalforbudt internasjonalt fra 2008), som hovedsakelig kommer fra Tangenbanken. Fra Tangenbanken ble denne giften ikke bare spredt ned til de dypere områder av indre Drammensfjord. De samme massene ble også spredt oppover elva med saltvannslaget i tidevannsstrømmen. Det er på grunn av dette at Mattilsynet fraråder å bruke sjøørret som menneskeføde i indre Drammensfjord¹.

Utfyllinger med sprengsteinmasser

Sterkt medvirkende til eutrofiering/overgjødning av Drammensfjorden er tiltak i strandsonen som bebyggelse, båthavner og store utfyllinger med sprengsteinmasser. Det er kjent at utvasking av sprengsteinutfyllinger i strandsonen ytterligere vil belaste fjorden med nitrogenforbindelser.

Utslippsvannet fra det nye renseanlegget må sees i sammenheng med de forurensende vannmengdene som kommer ut i Drammensfjorden via Lierelva. I tillegg må alle forurensende utslipp oppstrøms Drammenselva tas med i beregningen. Det er den samlede forurensningsbelastningen på Drammensfjorden som må tas i betraktning hvis vi skal kunne verne fjorden mot ytterligere miljøskader og den sikre død for alt liv, og ikke bare fisken.

Naturtype

Indre Drammensfjord og tilhørende elve- og bekkeløp omfatter flere viktige marine og estuarine naturtyper, som brakkevannspåvirkede elveutløp, gruntvannsområder med bløtbunn, strandsoner og ulike undervannssenger. Mange marine naturtyper i kystsonen er nå rødlistet i Norsk rødliste for naturtyper 2025, som viser at en stor del av norsk kyst- og havnatur er truet. Dette gjelder blant annet ålegrassamfunn og andre undervannssenger som er viktige oppvekst- og næringsområder for fisk og bunnfauna. Ved regulering og lokalisering av nytt renseanlegg og utslippspunkt bør kommunen dokumentere hvordan planforslaget tar hensyn til naturtypene i fjorden og i tilknyttede elver og bekker, og bidra til å unngå ytterligere tap og forringelse av sårbare naturtyper.

¹ <https://www.mattilsynet.no/mat-og-drikke/forbrukere/unnga-fisk-og-skalldyr-fra-forurensede-havner-fjorder-og-innsjoer>

Commented [GA1]: Foreslår å legge inn et eget naturtype-avsnitt her, før vi går videre til vannprøver og fordrøyningsmagasiner.

Pelagiske vannmasser, en egen naturtype i indre Drammensfjord

Vi etterlyser en beskrivelse av *de frie vannmasser* som er leveområdet for de største ferskvanns-fiskestammer som lever pelagisk i indre Drammensfjord, dvs. sik, krøkle og laue og den maten de lever av som dyreplankton. Disse fiskestammene spiller den samme rollen i Drammensfjorden som ulike varianter av brisling gjør i Oslofjorden. Hele økosystemet må tas i betraktning – fra Svelvik til Vikersund.

Mengden av de ulike fiskeslag må kvantifiseres hver for seg sammen med helsetilstanden på fisken slik det gjøres i Oslofjorden der det er drevet et profesjonelt fiske. Dette betyr at det må gjennomføres en omfattende kartlegging av livet i hele fjorden.

Sykehuset må ha eget renseanlegg

Sykehusavfall og kloakk inkludert medisinrester med mer må renses i et eget renseanlegg i det nye sykehuset på Brakerøya før avløpsvannet sendes i rør over til renseanlegget i Nordbykollen. Alternativt kan sykehusets kloakk renses ved en egen avdeling i Nordbykollens anlegg.

Deltaområder

Deltaområder er nasjonalt viktige verneområder for natur i Norge. Dette må også gjelde for indre del av indre Drammensfjord – hvor de to Drammensvassdragene – Drammen- og Lierelvas utløp vil bli berørt av forurensede vannmasser.

Oksygentilførsel med utslippsvannet til fjorden

Det er positivt med oksygentilførsel til dypere områder av fjorden som har for lite oksygen. Vi går ut ifra at det tilsettes luft eller oksygen i renseprosessen før avløpsvannet slippes ut i fjorden på 78 meters dyp.

Det er etter det vi kan se ikke beregnet hvor stor oksygentilførselen til fjorden vil bli. Erfaringsmessig er oksygeninnholdet i avløpsvannet fra renseanlegg ubetydelig, med mindre det blir tilsatt store mengder oksygen før vannet slippes ut i fjorden. Dette vil i beste fall kun ha en svært begrenset lokal effekt i nærheten av utslippspunktet – og kan ikke være avgjørende for valg av utslippspunkt.

På utslippspunktet vil alle utslippsmengder av næringssalter med mer (KU tabell 4.1) bidra til å belaste en allerede overbelastet fjord i negativ retning. Summen av fordelene og ulempene til utløpsvannet ved utslippspunktet vil derfor peke i negativ retning.

Innlagring av utslippsvann på 16-47 meter

Pkt. 4.5.1 i konsekvensutredningen sier at utslippsvannet vil bli innlagret på 16-47 meters dyp. Betyr dette at det er et uendelig volum over uendelig tid som vil lagre stadig økende mengder restforurensning fra avløpsvannet?

Vi kan ikke forestille oss at restutslipp av næringssalter og miljøgifter osv. bare forsvinner i et begrenset område av fjorden.

Vi mener at hele fjorden og elva opp til Hellefoss er resipient – og dette må tas hensyn til.

Vannprøver

Vi ber om at det hyppig og til fastsatte tider blir tatt vannprøver i Drammenselva, Lierelva og fjorden med alle tilførselsbekker.

I tillegg til vannprøver av grunnleggende stoffer som fosfor, nitrogen og bakterier, må vannprøvene analyseres for alle miljøgifter, blant annet tungmetaller og medisinrester, samt mikroplast. I nær fremtid må renseanleggene også fjerne disse stoffene.

Overvåkingen av vannkvalitet skal ses i sammenheng med oppfølgingen av Oslofjordplanen, der både reduksjon i tilførsler av næringssalter og bedre kunnskap om naturmangfold og naturtyper i fjorden er sentrale innsatsområder. I tillegg til kjemiske og bakteriologiske parametere bør overvåkingen derfor innrettes slik at den fanger opp utviklingen i sentrale naturtyper og nøkkelarter i indre Drammensfjord.

Avviksmeldinger fra renseanleggene og analyseresultater fra alle vannprøver må være offentlige og lett tilgjengelige på

<https://www.norskeutslipp.no/no/Avlopsanlegg/?SectorID=100>

Fordrøyningsmagasiner

Vi anbefaler at det bygges tilstrekkelige fordrøyningsmagasiner i tilknytning til renseanlegg, pumpestasjoner og knutepunkter i avløpsnettet. Dette vil magasinere kloakkvann til en driftsstans er rettet eller en flom har avtatt. Slik kan vi unngå overløp av kloakk til indre Drammensfjord. Med dette tiltaket vil kommunen også unngå unødig trafikk av tankbiler som overfører kloakk under store nedbørsperioder.

Det er beregnet 30% nedbørsøkning i Drammensområdet i nær fremtid som følge av klimaendringene. Fordrøyningsmagasiner er nødvendig å bygge i tillegg til forbedringer av rørsystemene for å hindre utslipp av urensset kloakkvann i elv og fjord.

Utslippspunktet

Indre Drammensfjord er sterkt belastet med næringssalter, fosfor nitrogen og annen forurensning fra alle vassdragene knyttet til Drammensvassdraget og trenger ikke tilleggsbelastning fra restutslipp fra et nytt renseanlegg. Vi kan ikke fortsette å belaste en fjord som er og har vært overbelastet av nitrogen og andre miljøgifter i lange tider.

Utslippspunktet til det nye renseanlegget i Nordbykollen bør derfor legges i rør ut til Svelvik, og videre til det gunstigste punktet for naturen på 80 - 100 meters dyp i Oslofjorden.

Dette er av stor lokal betydning for indre og ytre Drammensfjord, blant annet vil det bli mindre nedslamming av viktige ålegrassamfunn og bløtbunnsområder.

Tiltaket vil ha stor positiv betydning for indre og ytre Drammensfjord, men vil ikke gjøre noen forskjell for Oslofjorden.

Det haster med rensetiltak

Forurensningssituasjonen i fjorden er prekær. Og det aller verste er mengdene av nitrogen. Drammensfjorden er den fjorden i Norge som er mest forurensset av nitrogen. På grunn av dette og flere andre årsaker er det innført totalt fiskeforbud i Drammensfjorden og Oslofjorden i 10 år fra 1. januar 2026. Det haster dermed å få gjennomført utvidelsen av Nordbykollen renseanlegg slik at EUs krav om nitrogenrensing blir oppfylt.

Tilknytning av planforslaget til Vannforskriften og miljøplanene for Drammensfjorden, Drammenselva og Lierelva

Planforslaget må vurderes opp mot Vannforskriften (forskrift 15.12.2006 nr. 1446), som gjennomfører EUs vanndirektiv i norsk rett. Vannforekomstene Drammensfjorden, Drammenselva og Lierelva skal etter Vannforskriften ha minst god økologisk og kjemisk tilstand og beskyttes mot ytterligere forringelse. Det betyr at reguleringsplanen ikke kan åpne for løsninger som svekker miljøtilstanden, med mindre de strenge vilkårene for unntak i § 12 er oppfylt. Det planlagte renseanlegget bør derfor utformes slik at det bidrar til å nå miljømålene, særlig gjennom effektiv reduksjon av nitrogen, fosfor og miljøgifter.

Forurensningssituasjonen i Drammensfjorden må også sees i sammenheng med den nasjonale 'Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv' (Oslofjordplanen), vedtatt av regjeringen i 2021. Planen peker særlig på behovet for å redusere tilførslene av næringssalter, spesielt nitrogen, fra både kommunalt avløp og andre kilder for å bedre miljøtilstanden i fjorden. Utvidelse og oppgradering av Nordbykollen–Solumstrand renseanlegg med effektiv nitrogenrensing vil være et sentralt bidrag til å følge opp Oslofjordplanens mål i denne delen av fjordsystemet.

Hilsen

Petter Øijord

Leder DS-Vannmiljøutvalget

John Tollefsen

Sekretær Vannmiljøutvalget